

دوست خوب شاه

جلال فرهمند

Farahmand@iichs.org

محمدرضا پهلوی در سی و هفت سال سلطنتش، هشت رئیس جمهور آمریکا را درک کرد: روزولت، ترومن، آیزنهاور، کندی، جانسون، نیکسون، جerald فورد و کارتر. پنج رئیس جمهور دمکرات و سه جمهوریخواه (حدود ۲۵ سال دمکرات و ۱۲ سال جمهوریخواه). محمدرضا پهلوی از دو تن از رؤسای جمهوری آمریکا دلخوشی نداشت (کندی و کارتر). هر دو اینها دمکرات و موجب تضعیف سلطنت شاه شدند و آخرین آن هر چند سعی در حفظ نظام سلطنتی ایران داشت ولی در نهایت با اشتباهات سیاسی خود، سقوط شاه را به صورتی غیرمستقیم تسریع کرد.

کندی با توجه به موقعیت جهانی و سیاست آن روز - که ملتهای محروم درصدد قیام و انقلاب بودند و شوروی در حال نفوذ به ارکان حکومتهای مطلقه و دیکتاتور مورد حمایت آمریکا بود - ترمز شاه را کشید. شخصی چون علی امینی برای تعدیل حکومت پهلوی و بازسازی چهره آن بر کرسی نخست‌وزیری نشست. نخست‌وزیری که خیار چشم شاه بود و نزدیک به دو سال آئینه دق او.

سرانجام با تغییر سیاستهای خارجی کندی و سفر شاه به آمریکا، کندی شاه را بر امینی ترجیح داد و اصلاحات پرسرو صدای امینی را به شاه سپرد. پس از ترور کندی شاه نفسی به راحتی کشید. او هیچ‌گاه از حکومت کندی به خوشی یاد نکرد.^۱

---

۱. هنگامی که یک خبرنگار آمریکایی در مورد محبوب‌ترین رؤسای جمهور آمریکا نظر شاه را می‌پرسد، شاه جوابی می‌دهد که نشان از نارضایتی وی از برخی سیاستهای آمریکا در گذشته دارد. او می‌گوید «وقتی درباره آمریکا نجیب و نیرومند فکر می‌کنم نام آیزنهاور، اورل هرین، ریچارد نیکسون، ترومن و لیندن جانسون به ذهنم خطور می‌کنند.» چنین به نظر می‌رسد نام نبرد شاه از کندی در بین سایر رؤسای جمهوری آمریکا ناشی از ناراحتی وی از کندی است. «اسنادی از روابط ایران و آمریکا در دوران ریاست جمهوری کندی»، فصلنامه تاریخ معاصر ایران، س ۳، ش ۹، ص ۱۲۳.

کارتر نیز پا جای پای کندهی گذاشت. قمار نماس شاه برای برکشیدن فوراً به جایی نرسید و کارتر با شعارهای تند آزادی و باز کردن فضای سیاسی، «کندهی» جدیدی را در مقابل چشمان شاه به نمایش گذاشت و کابوس ابتدای دهه چهل شمسی تکرار شد. باز همان بازیهای سیاسی تکرار شد. دولت مطیع و دائمی هویدا به دولتی نزدیک‌تر به آمریکا، یعنی جمشید آموزگار تبدیل شد. این فشارها سالی بیش دوام نیاورد. وقتی دوستی کارتر و شاه صمیمانه شد مجدداً اوضاع به روال دائمی خود بازگشت. سفر کریسمس کارتر به تهران پیام جزیره ثبات را برای شاه به ارمنان آورد. پیامی که کمی بیش از یک سال دوام آورد و جزیره سرگردانی را برای شاه به جای گذاشت.

بین این رؤسای هشتگانه عزیزترین آنان در چشم شاه نیکسون بود. سال ۱۳۳۲ سال آغازین این دوستی ۲۵ ساله بود. هنوز بیش از ۴ ماه از کودتای ۲۸ مرداد نمی‌گذشت که اولین مقام عالی‌مرتب آمریکایی برای تقویت روحیه شاه وارد ایران شد. او ریچارد نیکسون جوان، معاون دوايت آیزنهاور بود. نیکسون از همان زمان شیفته شاه شد چنانکه سی سال بعد نوشت: «او را نخستین بار در سال ۱۹۵۳ هنگامی که فقط سی و چهار سال داشت ملاقات کردم. شاه اگرچه بیش از سی و چهار سال عمر نداشت، سخت تحت تأثیر وقار و متانت آمیخته به آرامش وی، و اشتیاقش به آموختن قرار گرفتم. شاه در آن زمان سلطنت می‌کرد، نه حکومت و قدرت سیاسی در دست نخست‌وزیر بسیار قابل و کارآمدش ژنرال فضل‌الله زاهدی بود.»^۲

شاه نیز این دوستی را گرمی داشت. با اینکه تنها سه روز از شهادت شهدای سه‌گانه دانشگاه تهران در ۱۶ آذر می‌گذشت و جامعه ملتهب بود، در جشن باشکوهی دکترای افتخاری دانشگاه تهران را به میهمان عزیزش اعطا کرد. تقریباً از همین زمان بود که شاه اعتماد اصلی خود را به آمریکا پیوند داد. از آن زمان قدرت سنتی حاکم انگلیس شریکی قدرتمند یافت. کودتای ۲۸ مرداد و کمکهای بی‌دریغ سازمان جاسوسی آمریکا و سپس کمکهای مالی هنگفت بعدی این قدرت ثانی را به ایران تحمیل کرد. امضای پیمان جدید نفتی در دولت زاهدی پای آمریکاییان را بیش از پیش مستحکم کرد و البته نقش خاورمیانه‌ای آمریکا را ترقی بخشید. ماروین زونیس تحلیل‌گر برجسته آمریکایی این علاقه مفرط شاهانه را به آمریکا پیچیده توصیف می‌کند: «البته رابطه شاه با ایالات متحده آمریکا پیچیده‌تر از نوعی تحسین برده‌وار بود. این رابطه، ترکیبی از بیگانه‌پرستی و ستایش از قدرتهای بیگانه و فرهنگهای بیگانه بود که به هنگام به قدرت رسیدن او

یکی از مشخصه‌های ایرانیان به شمار می‌آید.^۳

البته شاه پادشاه این‌گونه نزدیکی را چشید و از اواخر دهه چهل شمسی چشم و چراغ سیاست‌های آمریکا در این منطقه بحران زده بود: «شاه با بهره‌گیری از کمک و یاری آمریکا نیروی نظامی قدرتمندی برای ایران به وجود آورد، بین متفقین آمریکا در خاورمیانه، به ایران حالت یک شاه‌مهره را بخشید که به نیرویی برای ثبات - از مدیترانه تا افغانستان - بدل شد.»^۴

نیکسون با به پایان رسیدن دوره ریاست جمهوری آیزنهاور پای در عرصه انتخابات ۱۹۶۱ گذاشت. رقیب وی جوانی بی‌تجربه به نام کندی بود. رقیبی که امید پیروزی او مقابل آدم با تجربه‌ای چون نیکسون، برایش بعید می‌نمود. پیروزی در چنگ نیکسون بود. سفیر شاه در آمریکا - اردشیر زاهدی - با اشاره شاه کمک‌های بسیاری به ستاد انتخاباتی جمهوریخواهان نمود ولی با پیروزی کندی جوان همه تلاش‌های شاه بر باد رفت. اولین اثر پیروزی کندی تعویض سفیر شاهنشاهی در واشنگتن بود.

نیکسون هشت سال بعد به آرزویش رسید و این بار در رقابت با دمکرات‌ها پیروز میدان بود. رقابتی که مجدداً شاه نیز سرمایه‌های هنگفتی در آن نهاده بود. اردشیر زاهدی مجدداً به واشنگتن بازگشت که این امر نشان از آغازی مجدد بود. ماه عسل ایرانی - آمریکایی آغاز شده بود.

نیکسون با سیاستی جدید پای بر عرصه سیاست گذاشت. دکترین نیکسون نماد این سیاست بود. دکترین وی بر چهار پایه استوار بود:

۱. احترام به کلیه تعهدات قراردادی آمریکا در جهان؛
۲. کمک به دولت‌ها و ملت‌های آسیایی بر اینکه بتوانند مسائل امنیت داخلی و دفاعی خودشان را خودشان حل و فصل نمایند و قبول مسئولیت کنند؛
۳. ایالات متحده همچون سپر دفاعی از متحدان خود در برابر دشمنان و تهدیدات ایشان حمایت کند؛

۴. تأمین نیرو و کمک به ملت‌ها و مردم و دولت‌های آسیایی برای دفاع.

البته این دکترین به مذاق شاه خوش می‌نشست. روابط ایران و آمریکا دیگر انتهای نداشت. در ابتدای سال‌های آغازین حکومت نیکسون، انگلیس خلیج فارس را ترک کرد و شاه با تسامح آمریکا و انگلیس ژاندارم رسمی خلیج شد. سفر نیکسون و وزیر

۳. ماروین زونیس. شکست شاهانه ترجمه عباس مخبر. تهران، طرح نو، ۱۳۷۰. ص ۳۸۱.

۴. ریچارد نیکسون، همان، ص ۵۹۳.

خارجه‌اش کیسینجر به ایران پس از سفری مهم به شوروی به سال ۱۳۵۱ نشان این علائق دیرین بود. وی در این سفر به شاه وعده داد که شاه هرگونه سلاح نظامی - بجز سلاح اتمی - می‌تواند از آمریکا بخرد. چراغ سبزی که سیل واردات سلاحهای نظامی را به ایران سرازیر کرد. طی ۵ سال خرید تجهیزات نظامی به بیش از ده برابر افزایش یافت. آغاز دهه هفتاد میلادی اثر سرنوشت‌سازی در روح و روان شاه به جای گذاشت. عظمت‌طلبی شاه افزایش یافت و او این عظمت را در هرچه بزرگ‌تر کردن زرادخانه خود می‌دید. نیکسون ژل اصلی را در این امر بازی می‌کرد.

مازین زونیس این وجه ارتباط ذهنی و عاطفی شاه را به زیبایی تبیین کرده است.

وی می‌نویسد:

شاه در اوایل دهه ۱۹۷۰ سرنوشت روانی خود را در گرو ایالات متحده گذاشته بود. همراه با این وابستگی روانشناختی، حکومت ایران نیز به اهداف سیاست خارجی آمریکا وابسته شد. همان‌طور که ایران از رابطه با ایالات متحده منافع مادی قابل ملاحظه‌ای کسب می‌کرد، شاه نیز از این رابطه بهره‌ر روانشناختی فراوانی می‌برد. بر اساس نظام روانکاوی ابداع شده به وسیله هینز کوهورت، شاه سه نوع رابطه - محبوسانه شبه‌انتقالی - با ایالات متحده برقرار کرده بود. روابطی شبه‌انتقالی که در پیوندهای شخصی شاه با آن هشت رئیس‌جمهور ایالات متحده و سفیران این کشور تجسم می‌یافت. وی با این رهبران، مناسبت انتقالی «آینه‌ای»، «آرمانی» و «همزادی» برقرار کرده بود. و از این مناسبات انتقالی میان خود و محبوبانش، عزت‌نفس در خور توجهی کسب می‌کرد و به این ترتیب قدرت روانی خود را افزایش می‌داد.

شاه با ایالات متحده مناسبات «آینه‌ای» برقرار کرده بود. نمایندگان و رهبران این کشور در حرف، و از طریق کمکهای مالی، نظامی، و حمایت دیپلماتیک و سیاسی نشان می‌دادند که او یکی از چهره‌های اصلی امنیت و بهزیستی ایالات متحده است. شاه طی دهها سال حکومت خود، آشکارا ایالات متحده و رؤسای جمهور آن را «آرمانی» کرده بود، و ایالات متحده نیز در جهت تضعیف این آرمانی کردن هیچ اقدامی به عمل نیاورد. به عکس، این فرایند «آرمانی» کردن به مثابه پیوند نزدیک میان دو دولت، و شیوه‌ای برای تحکیم نفوذ ایالات متحده بر سرنوشت ایران تشویق شد. این رابطه آرمانی با ایالات متحده به شاه امکان داد که با این کشور درآمیزد یا خود را با آن یگانه سازد، و از طریق سهم شدن در قدرت آن، خود را تقویت نماید.

سومین رابطه «خود - محبوب» شاه با ایالات متحده، رابطه «همزادی» بود. شکل‌گیری رابطه «همزادی» او با دیگران قبلاً به تفضیل توصیف شده است. اما

علاوه بر پیوندهای همزادیش با سایر ایرانیان، در مناسبات او و ایالات متحده نیز نوعی کیفیت «همزادی» وجود داشت... در واقع هنگامی که نیکسون و کیسینجر ایران را به عنوان مدافع ایالات متحده برگزیدند... البته در قالب اصلاحاتی از قبیل دنیای آزاد و دمکراسی... این امکان برای شاه به وجود آمد که ایران را در چارچوب نوعی رابطه «همزادی» با آمریکا تصور کند.

... شاه در سراسر دوران مناسبات خود با ایالات متحده در دهه ۱۹۷۰ به این عقیده رسید که با رؤسای جمهور ایالات متحده در این دوران خصوصیات مشترک دارد، و در دوران حکومت او ایران نیز با ایالات متحده خصوصیات مشترکی پیدا کرده است. از درون این شباهت، نوعی رابطه «همزادی» شکل گرفت که به یکی از ستونهای روانشناختی شاه تبدیل شد، و او قدرت روانشناختی لازم برای حکومت کردن را از این رابطه کسب کرد.^۵

این روابط پیچیده روانی شاه تا زمانی که حکومتی دلخواه بر سرکار بود ادامه یافت. نیکسون هرچند برای بار دوم به ریاست جمهوری انتخاب شد (۱۹۷۴) ولی افتضاح و اترگیت نقطه پایان دنیای سیاست نیکسون این دوست خوب شاه بود. جرال د فورده معاون نیکسون که به جای نیکسون بر صندلی ریاست جمهوری آمریکا تکیه زده هر چند راه نیکسون را ادامه داد ولی برای شاه نیکسون چیز دیگری بود. کارتر که بر فورده پیروز شد امیدهای شاه به یأس تبدیل گشت و این پدیده پیچیده روانشناختی شاهانه به آمریکاییان تزلزل یافت و سال ۵۷ نقطه پایان آن بود.

نیکسون چنان در پایان کار شاه بر آشفته بود که اعتقاد داشت شاه چندان که باید در سرنگونی نیروهای مخالف سنگدلی و خشونت به خرج نداده است.^۶ به نظر می آید این استدلال عجیب و بی اساس فقط برای توجیه سیاستهای غلط و پیشین خود نیکسون باشد. سیاستهای بی محابای نیکسون در حمایت از شاه چنان عظمت پوشالی به شاه بخشیده بود که وی بجز خود به چیزی فکر نمی کرد و اطراف خود وقایع در حال شکل گیری را تحلیل نمی کرد. و دیدیم که به راحتی این عظمت پوشالی در کمتر از یک سال فرو ریخت. نیکسون از جمله کسانی بود که به شاه در تبعید وفادار ماند و همیشه به چگونگی رفتار سردمداران آمریکایی با شاه ایراد می گرفت.

وی آخرین دیدارش با شاه را به خوبی به خاطر می آورد:

شاه، یک ربع قرن پس از دیدار [۱۹۵۳] نخستین ما، همان وقار و سنگینی شاهانه را

داشت، اما اشتیاق سرشار از جوانیش دیگر به چشم نمی خورد. جای آن را دلسردی تقریباً نو میدانه‌ای گرفته بود. قدرت وی را سران و رهبران جنبشی از دستهای او بیرون کشیده بودند که سوگند خورده بودند دقیقاً وارونه و عکس تمام کارهای وی را انجام دهند و هرچه کرد واژگون کنند... او، با این همه، به‌رغم رنج طاقت‌فرسای روحانی و جسمانی، (در آخرین دیدار مان) میزبانی سرپا لطف و مهربانی بود. بر سر میز ناهار عمیقاً تحت تأثیر قرار گرفتم از اینکه با غرور گفت: سالاد را خود و الاحضرت ولیعهد - رضا - درست کرده است. ما نه تنها درباره ایران، که راجع به رشته گسترده‌ای از قضایا و مسائل جهانی نیز با یکدیگر سخت گفتیم، و شاه مطابق معمول و مانند همیشه، علم جامع و دامنه‌دار خود را پیرامون اوضاع و احوال در صحنه بین‌الملل نشان داد.^۷

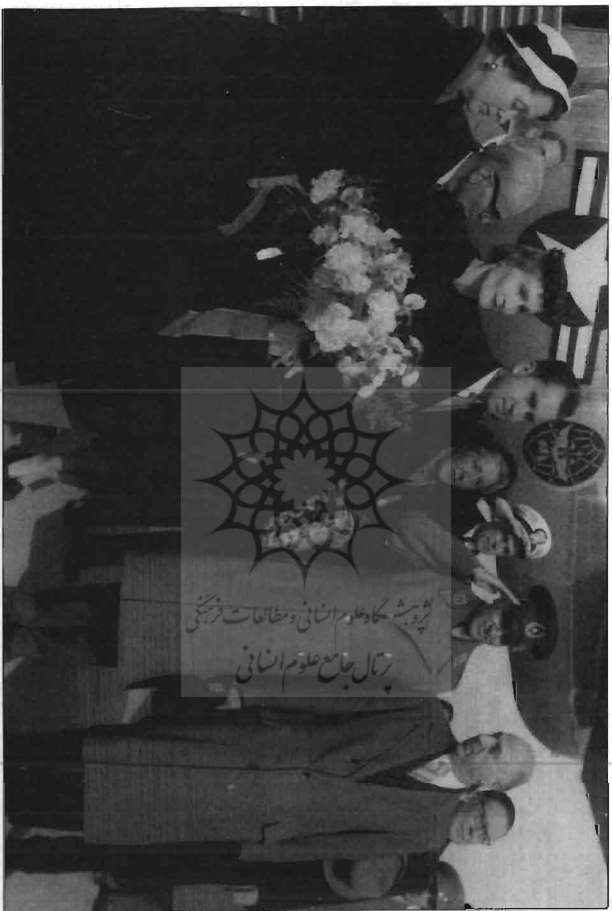

شهرستان گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

صبح مجدم آذر ۱۳۳۲ نیکون مازن ریس جمهور آمریکا همراه با همسرش و عده‌ای از مقامات آمریکایی وارد فرودگاه مهرآباد شد. از راست: ریچارد

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

اعضای کابینه گوناگون اسپینا کستینگان چیست آمریکا پی بوند. از راست: عبد الله انتظام، بد الله عضدی، فضل الله زاهدی، خدیجه پیر نیا (ممسر زاهدی).

از راست: عبدالله عضدی، عبدالله انتظام، فضل الله زاهدی، خدیجه پیرنیا، ریچارد نیکسون، لویی هندرسون، پاتریشیا نیکسون، حسن تقی زاده ۱۹۸۹-۱۱۵ [۱]

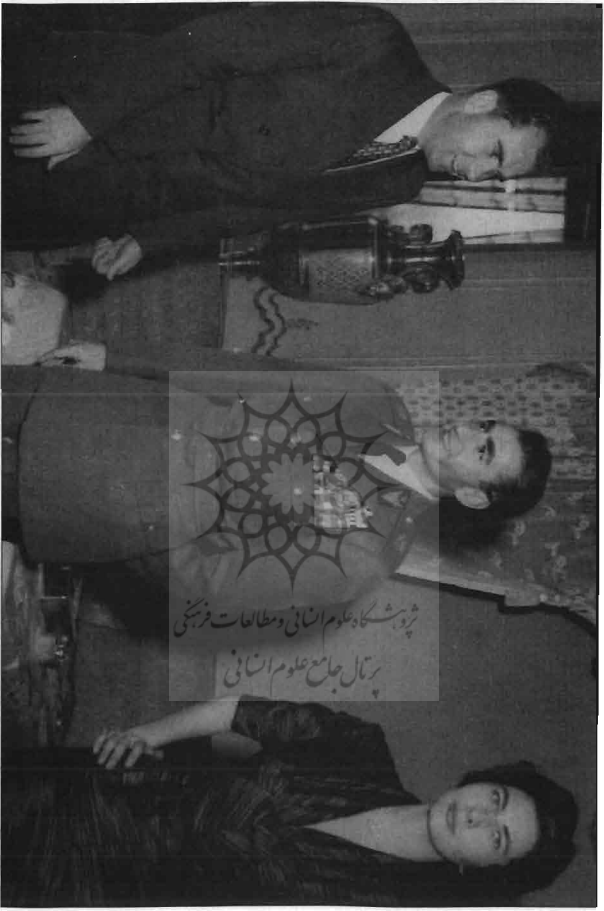

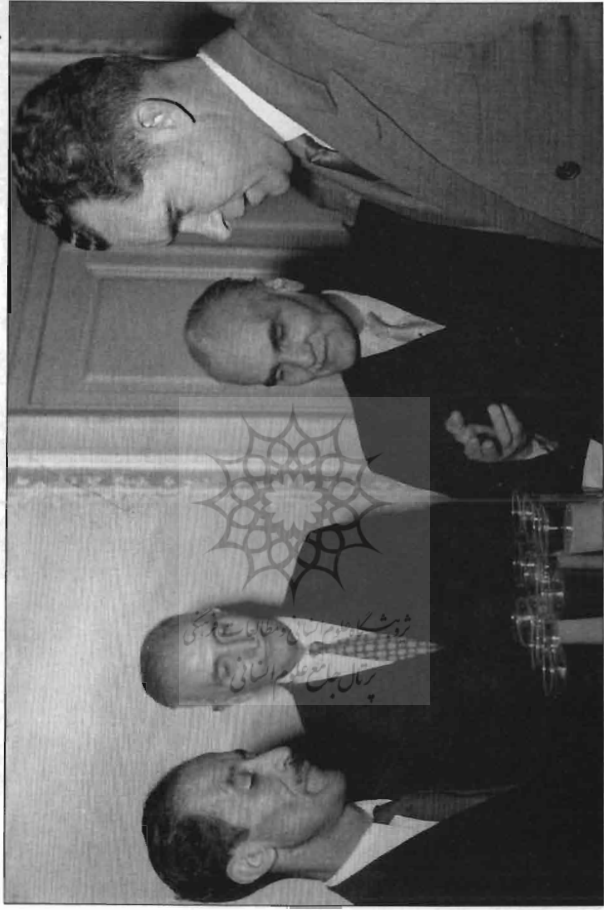
پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

از راست: خدیجه پیرنیا، پانرسینا نیگسون، ریچارد نیگسون، حسین علاء و محسن ذراکوری ۳۳۵۴-۳۳۵۵-۱۱۵

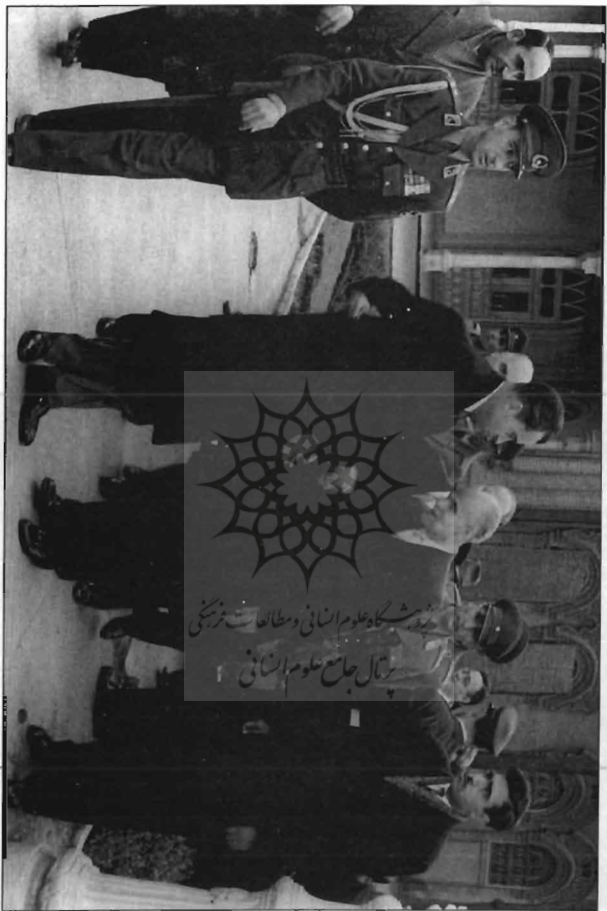

او را نخستین بار در سال ۱۹۵۳، هنگامی که فقط سی و چهار سال داشت ملاقات کردم... شاه در آن زمان سلطنت می کرد، نه حکومت؛ قدرت سیاسی در دست

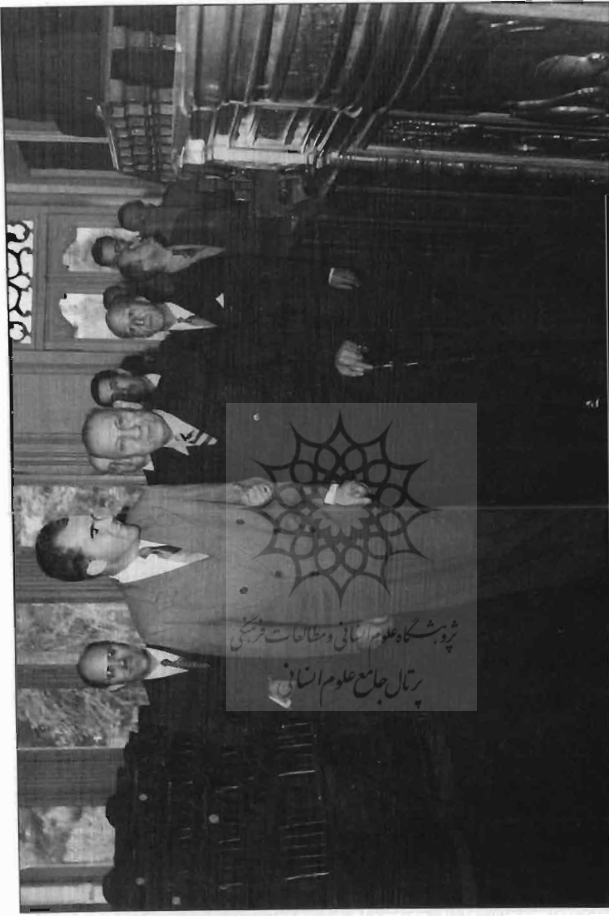

دیدار ریچارد نیکسون با سید حسن تقی‌زاده رئیس اولین مجلس سنای ایران، مجلسی که سه ماه بعد از این دیدار به دستور شاه منحل شد. ۳۵۸۹-۱۵:۱

حسن تقوی زاده، مهد یقینی، علوی مقدم، ریحان رده نیکسون، ابوبکر هندرسون (۱۳۱۶-۱۳۱۷م)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

میدالحسین اورنگ نماینده کهنسال مجلس در حالی که بازو به بازوی نیکسون دارد، مجلس شورای ملی را به وی نشان می دهد. مجلس دورا هفدهم نیز سه ماه بعد به دستور شاه منحل گردید. از راست: محسن فراگولو، عبدالحسین اورنگ، ریچارد نیکسون، لویی هندرسن و علی پاشا صالح [۱۱۵]

نمایی دیگر از بازدید یکسون از مجلس شورای ملی دوره هفدهم در تصویر بر این انتخابی حضور دارند: مهدی باقی علمی مقدم، علی باقنا صالح، رحیم دیکسون، عبدالحسین اوزنگ، حسن فراگرا، لوی هندرسن، احمد حمیدیه، احمد فراهمزی، مهدی میرانسانی (۱۱۵-۳۵۹) از

پروہ شہدائے علوم انسانی و مطالبات و تحریکیں
 پرتال جامع علوم اسلامی

عکس یادگاری نیکسون در محوطه مجلس در کنار مجسمه فرشته آزادی: به ترتیب از راست: احمد فرامرزی، احمد صفایی، نادر علی کریمی

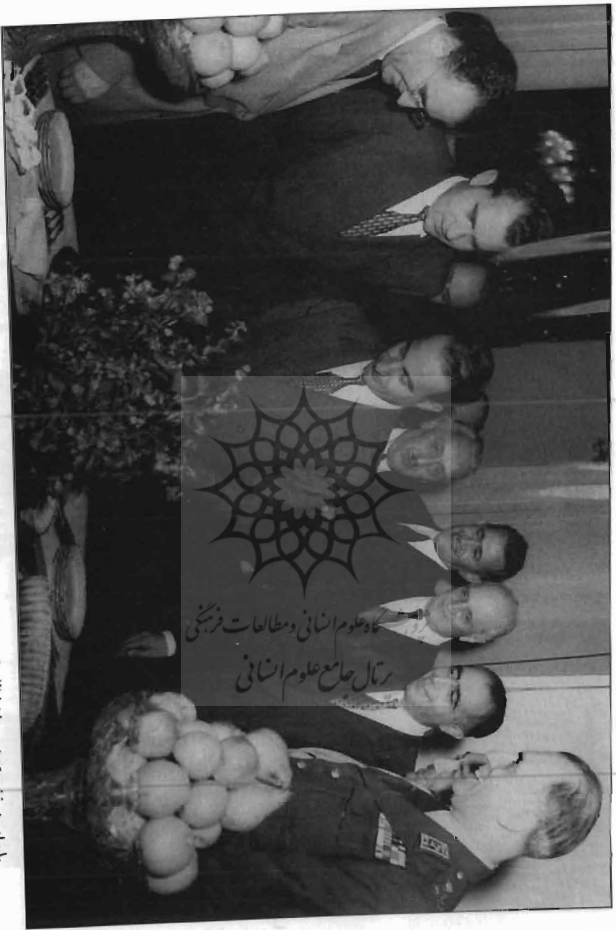
احمد صفادی، عبدالجبار، احمد نیکسون، مهدی مسائقی، علی شاهصالحی، لوتی هندیسی و احمد حمیدیه (۱۳۲۶-۱۳۱۱)

تالعات فرنگی
روزنامه اطلاعات

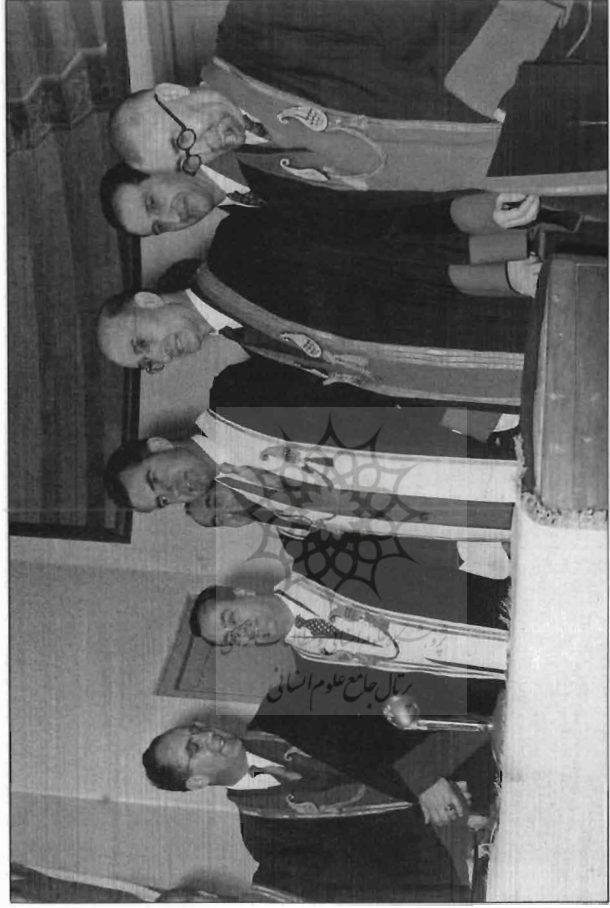

دیدار با دولت کودتا؛ فضل‌الله زاهدی، نیکسون، عبدالله انتظام و لوئیس هندرسن سفیر آمریکا در تهران ۳۶۹۹-۳۶۱۵ [۵]

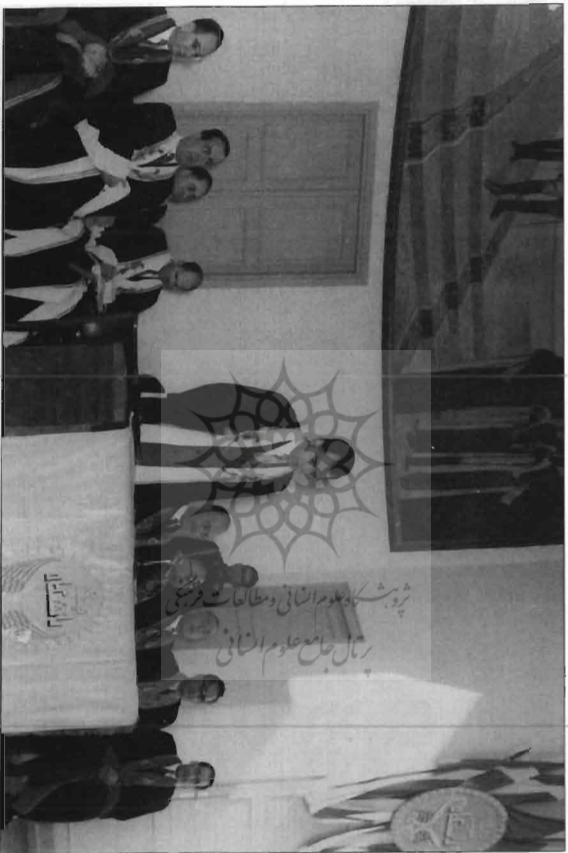
گام‌های علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال صلح علوم انسانی

پدیدارشناسی در تفکرات و روش‌ها: فصلی از کتاب «فلسفه اسلامی، احمد حسین عدلی، علی امینی، ابوالحسن مهدی‌زاده، حسام‌الدین آقایی، امیرحسین ایلخانی، نظیر بهشتیان، عباس فرزانگان، رحیم‌الدین بیگلری، جهانگیر صالحی» ۱۳۸۵، ص ۱۱۵

اعطای دکترای افتخاری به نیکسون در دانشگاه تهران، سه روز پس از واقعهٔ ۱۶ آذر؛ از راست: محمدحسن قزوینگر،

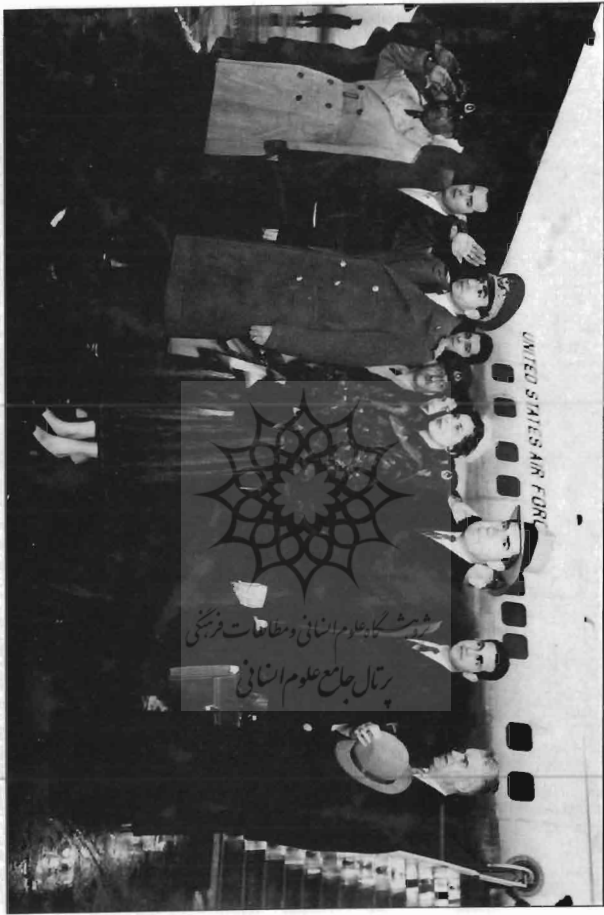
خان‌بابایانی، علی‌اکبر سیاسی، نیکسون، موسی‌عمید، جهانشاه صالح (۱۷-۱۶۱۰)

دستگاہ تھرون، از راست: سلطان بابا نیازی، نذر جہاد محمد حسن فرزانہ، علی اکبر سہس، نیکون، علی اہلسالچ، حسن سترودنہوہاری، موسیٰ صمد و جہانگیر صالح [۱۷-۱۸-۱۹۶۱ء]

نیکسون روز دفاع: در تصویر شاپور رهنورد تر از عوامل کودتای ۲۸ مرداد در کسوت خبرنگاری حضور دارد. سایرین عبارتند از: نعمت‌الله نصیری و مهدیقلی علوی مقدم [۳۴۶-۱۱۵]

همیشه کاغذ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

یک سال بعد، شام و هیئت همراه وارث آمریکا می شود (۱۵ آذر ۱۳۳۳) در این سفر آینده سلطنت با حکومت شاه مشخص شد و چند ماه بعد فضل الله زاهدی از

www.iranicaonline.com
 ۱۳۳۳-۱۳۳۴: در این سال، شاه و هیئت همراه وارث آمریکا می شود (۱۵ آذر ۱۳۳۳) در این سفر آینده سلطنت با حکومت شاه مشخص شد و چند ماه بعد فضل الله زاهدی از

فرودگاه واشنگتن: از راست: اردشیر زاهدی، ریچارد نیکسون، نرینا اسفندیاری، محمدرضا پهلوی، منوچهر قراگزلو [۶۸۳۳-۶۷]

گروه علمی و پژوهشی
مطالعات فرسنگی
رساله جامع علوم انسانی

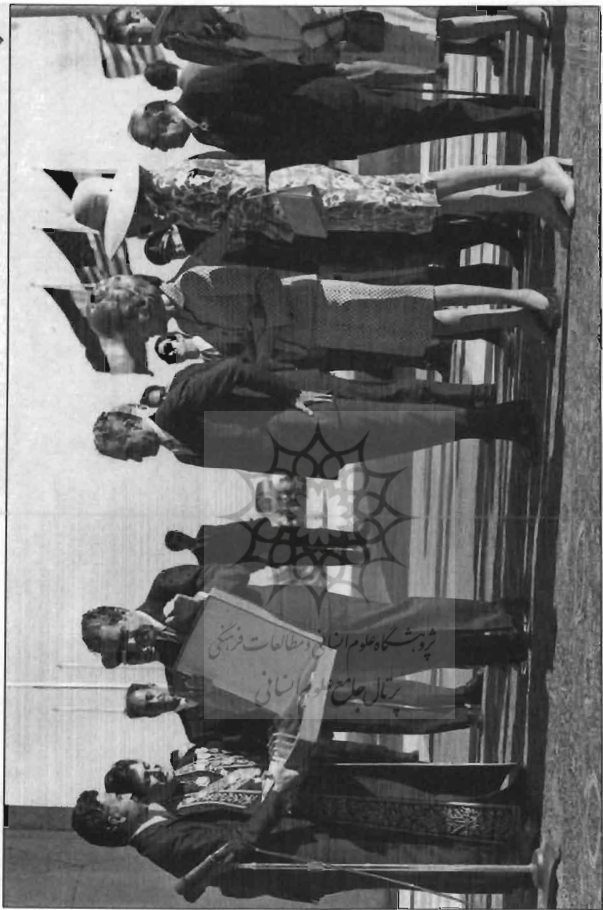
رئیس‌جمهور و اعضای کابینه دولت، صف اول از راست: دیهید کندی، ملوین لرد، اسپرو آگینو، ریچارد نیکسون، جان ولب، رابرت مایو، رابرت فیتچ،

ویلیام راجرز، ونیترن بلانت، جان سیمپل، موریس استنسر، همس والفر، گلنرود هاردر، جیم شایر، و آلن مکی. [۱۲۱ ص ۱]

فروردین، مهرآباد، تهمین خرداد ۱۳۵۹، اولین سفر رسمی ریچارد نیکسون به عنوان رئیس جمهور به ایران، در همین سفر بود که ریچارد نیکسون و وزیر خارجه اش جیم سیز

خبرنامه‌ی متوجع نظامی را به شاه دادند. از راست: نیر اول جعفر شفق، همی کسیتیجور، فتح بهلوی، پانرشیا نیکسون، محمدرضا بهلوی، نیکسون، کریم پاشا بهادری [۸۴-۲۱]

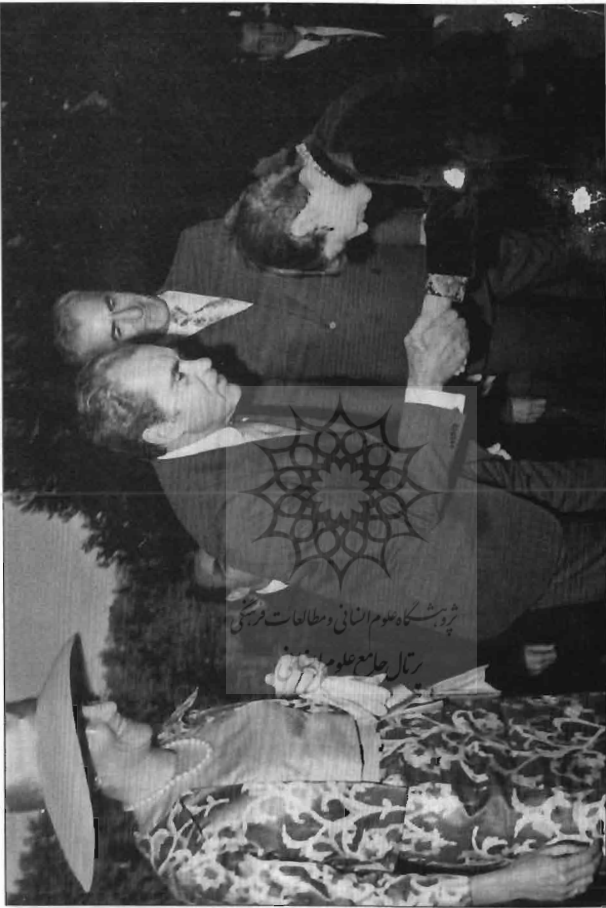
پروژه گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جلیق علوم انسانی

میدان شهیاد، تقدیم کلید طلائی شهر تهران و به عبارتی ایران به رئیس جمهور آمریکا: از راست: موبدا، فرح پهلوی، بانو نیکسون، محمدرضا پهلوی.

میدان شهید: محمدرضا پهلوی، نیکسون و نیکه‌ی، لیخند رضایت بر لبان شاه نشسته است [۱۳۵۲-۱۳۷۱] پ

کاخ سعدآباد و آغاز دیدارهای دوستانه؛ رضا پهلوی، محمدرضا پهلوی، نیکسون، فرح پهلوی و اسدالله علم وزیر دربار (۱۳۳۱-۱۳۳۲ع)

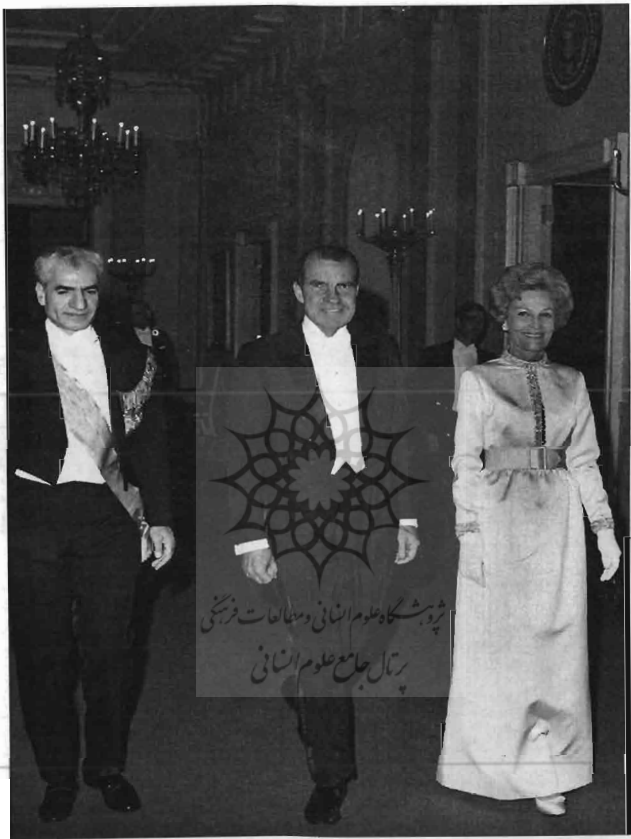

روز سه شنبه ۱۳۸۷-۰۵-۱۴

تهران ۱۳۵۱: نیکسون، چشم در چشم جمشید آموزگار و امید به آینده دوستانش [۲-۱۵-۱]

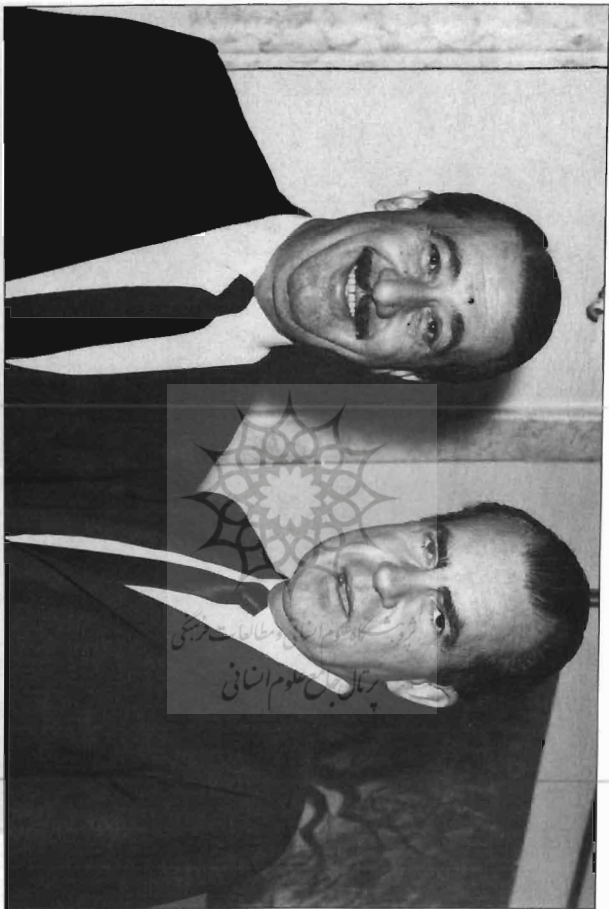
شهرتگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پاتریشیا نیکسون، نیکسون و محمدرضا پهلوی، حرکت به سوی مجلس شام رسمی [۳۷۸-۳۷] ع

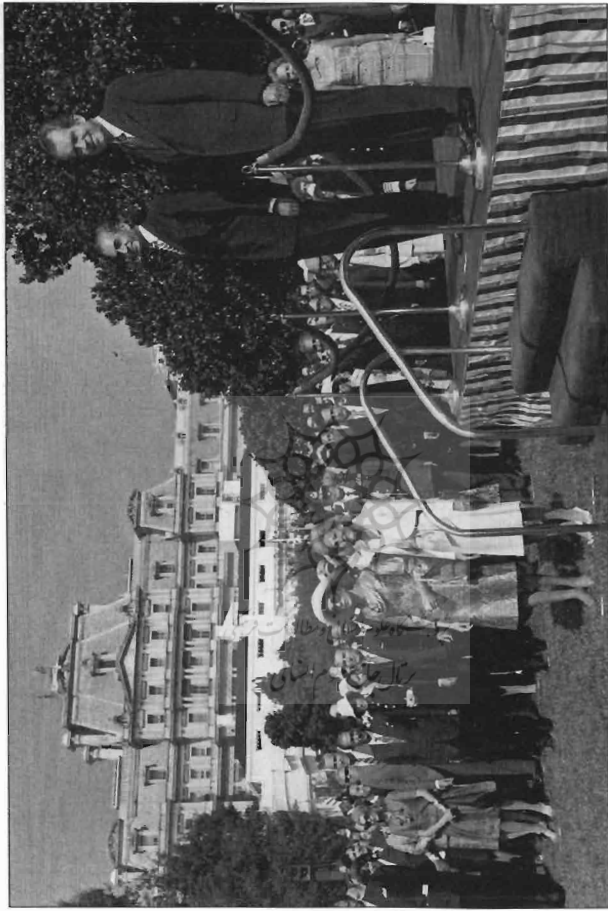

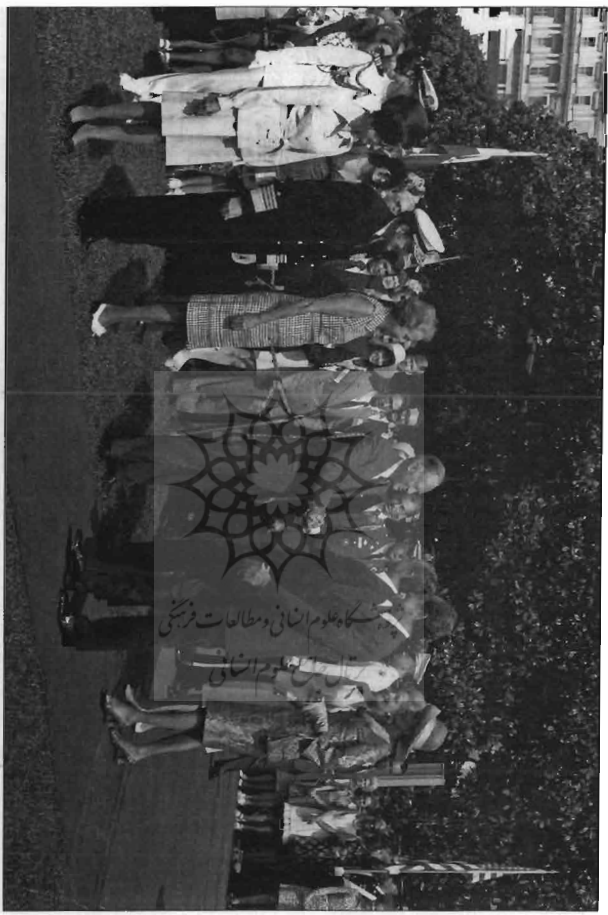
دیدارهای رسمی [۷۹-۱۱ع]

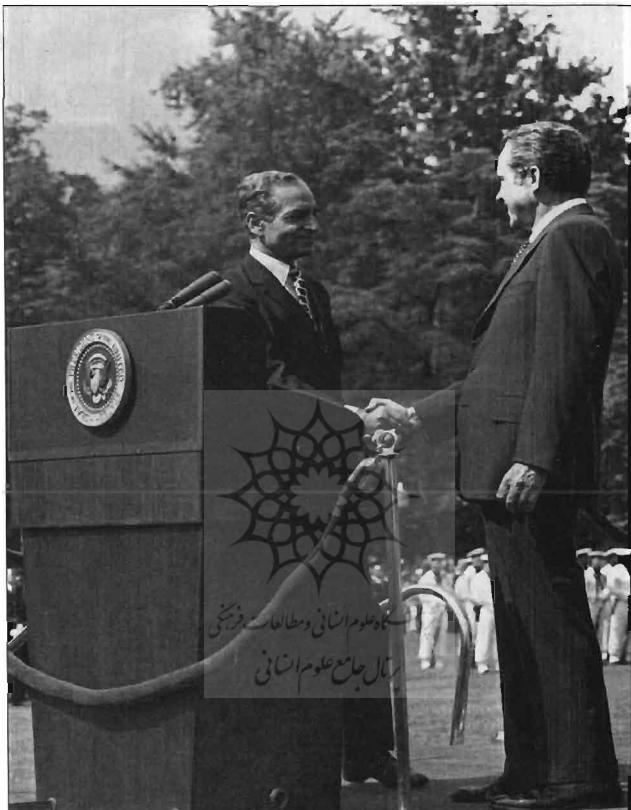
درباره نیکسون همراه با عبدالمهدی کتبی از عهده آلابن نظامی ایران ۳۷۲-۳۷۱ (ع)

یک سال بعد، ۳۱ تیر ۱۳۵۲ سفر شاه به آمریکا شاه به دنبال حمایت‌های بیشتر ۲۸۷۸-۲۸۷۹ [ب]

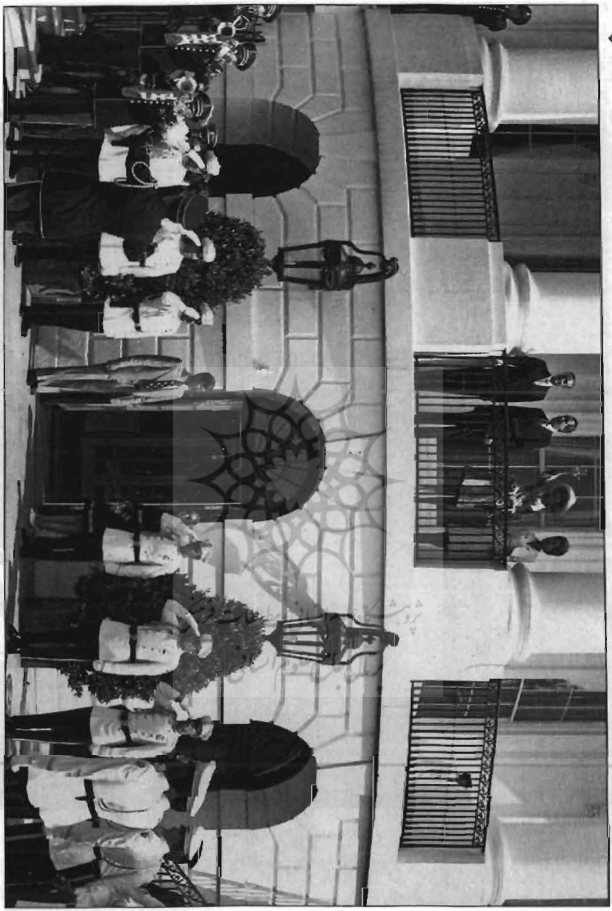
استقبال رسمی در کاخ سفید ۱۳۳۱-۱۳۳۲ هـ

University of Toronto

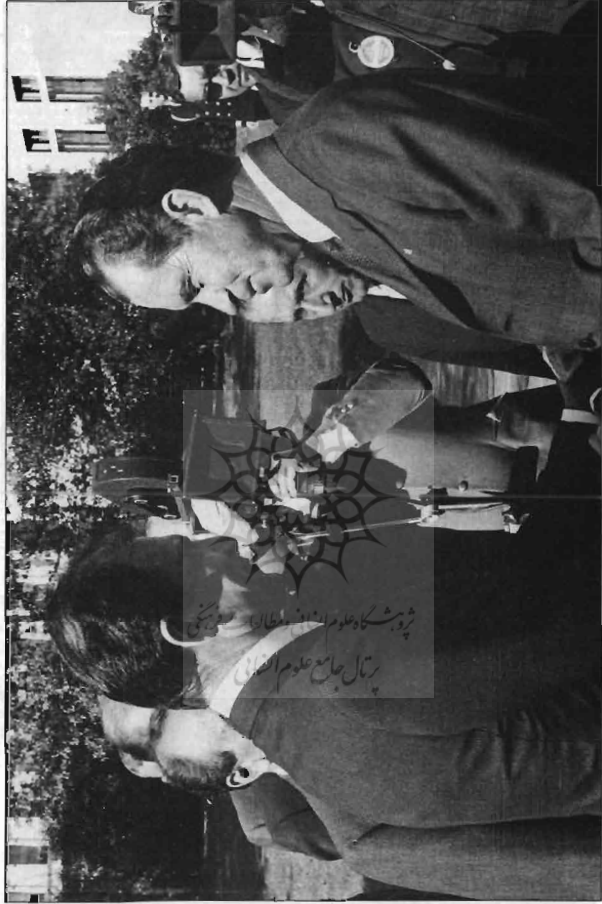
کتابخانه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مرکز مطالعات و تحقیقات اجتماعی
پستال جامع علوم انسانی

اوج دوستی و روابط حسنه شاه و نیکسون ۶۸-۱۳۱۱ع

کلیه سفید و ۳۳۳-۱۱۱۱۱۱

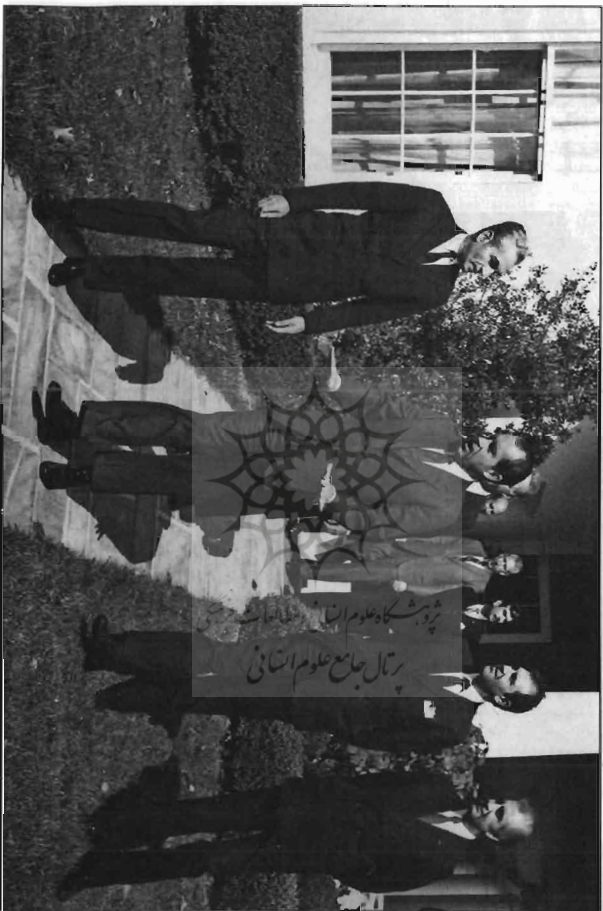

پرتال جامع علوم انسانی
 پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

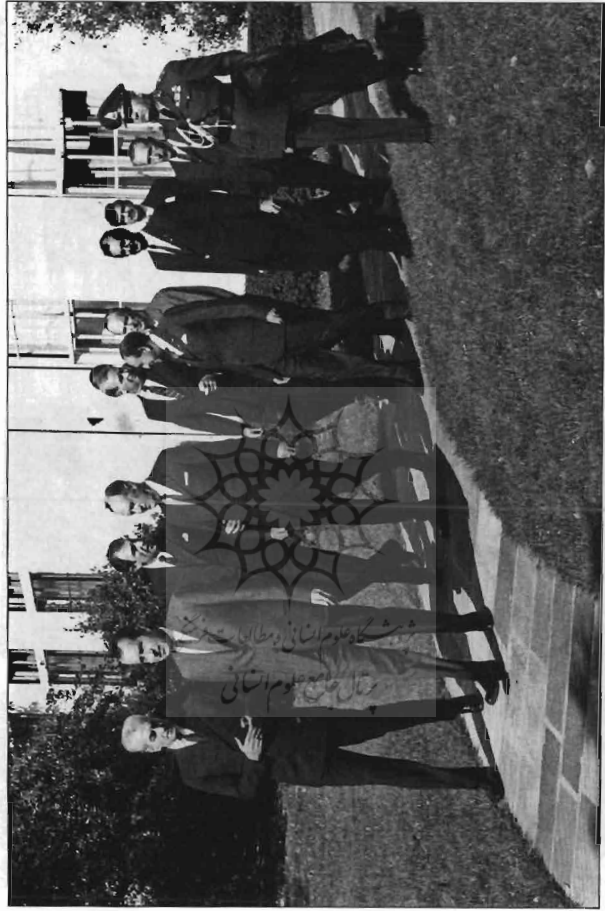
کاخ سفید، پاریس؛ نیکسون، کانسر آنتانی، نیکسون و محمد رضا پهلوی، ۲۳-۲۴-۱۹۷۸م

مصاحب مطهر عالی شاه و نیکسون در محوطه کاخ سلیمان؛ در تصویر محمد قاضی تهرانی، اردشیر زاهدی، هنری کیسینجر، اسدالله علم.

پروفیسر شاہد کاہن علم و ادب، پرتال جامع علوم اسلامیہ، اردن شیر زائیدی، نیکسون و شاہ ۷۹-۱۱۱ ع

کاخ سفید؛ از چپ: محمدرضا پهلوی، نیکون، اردشیر زاهدی، اسدالله علم، امیر اسلان افشار، محمد فاضل نهرانی، عبدالکریم ابادی (۱۳۷۱-۱۳۸۱ع)

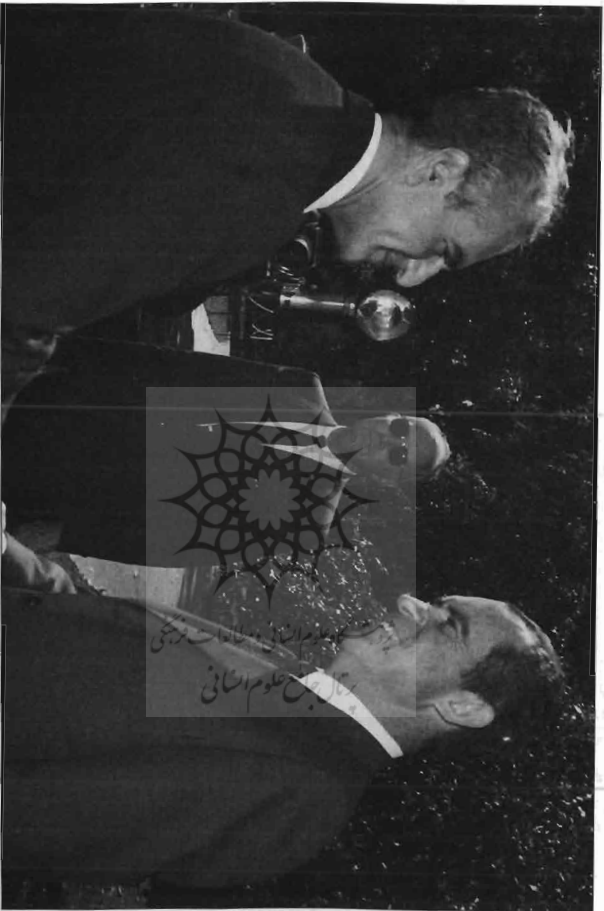

په ۱۹۷۷-۱۹۷۸ ز. کال کې د استاد غلام الله خان د امریکایي وزارت تر مشورتي
زمنې په جامع علوم انساني

د پښتو ژبې د ۱۹۷۷-۱۹۷۸ ز. کال د امریکایي وزارت د امریکایي استادان په دندو کې د اردشیر زاهدی په ریښتیزه نیکسون، امریکایي استادان په حضور د دندو

پروپوزیشن کا نام: علم انسانیت و مطالعات عربیہ
پرنسپل جامعہ علوم اسلامیہ

واحدین: روز وداع و تیت قرارها ۲۲-۲۳-۱۱۵۰ ق

سازمان اسناد و اطلاع رسانی
مجلس شورای اسلامی
مجموعه اسناد و اطلاع رسانی